

of the organization and management of social and educational work, etc.);

- *Motivation (in relation to social and educational activities, interest in working with clients of different categories, research, management activities, etc.);*

- *Procedure (possession instrumental skills, communication skills to communicate with customers, methods of entry examination of the social environment, the ability to plan, organize professional activities).*

Practical training; pedagogical practice of teaching social sciences; practices; continuous program practices; work program practices; structure of the program practice; stages of organization and practical training; methodological support practice.

УДК 37.091.12-051: 005.336.5/621.3

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ЕЛЕКТРИКІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Д. А. Костюк, кандидат педагогічних наук, доцент

У статті розкрито методологічну сутність поняття «педагогічні умови». Визначено та охарактеризовано педагогічні умови формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисципліни.

Педагогічні умови, техніки-електрики, ВНЗ I-II р.а., фахова компетентність, сільське господарство

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасні професійні, фахові та соціальні вимоги до техніків-електриків сільського господарства зумовлюють суттєве вдосконалення методів, методик і технологій аграрної освіти в напрямі, з одного боку, вузької спеціалізації, а з іншого – надання комплексу фахових знань. Зокрема, у них необхідно формувати гнучкі теоретичні та практичні знання, стійкі навички та вміння, професійно важливі якості, комплекс здатностей до адаптування до швидких темпів науково-технічного прогресу в аграрному виробництві та володіння сучасними інноваційними виробничими технологіями сільськогосподарського виробництва.

І тому, на сучасному етапі становлення особистості техника-електрика одним із найважливіших завдань є визначення педагогічних умов які протягом всіх років навчання у вищому навчальному закладі сприяли формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства.

Мета статті: розкрити методологічну сутність поняття «педагогічні умови», визначити та охарактеризувати педагогічні умови

© Д. А. Костюк, 2014

формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Поняття «педагогічні умови» сьогодні ненове. Воно широко використовується у працях присвячених проблемами професійної підготовки майбутніх фахівців. Даною проблемою займалися такі вчені як: В. Манько, О. Федорова О. Коваленко, О. Бражнич, А. Семенова, В. Стасюк та ін.

Проте дослідження педагогічних умов з фахівцями технічного профілю у ВНЗ I-II р.а. свідчить про недостатнє його вивчення, особливо це стосується підготовки техніків-електриків сільського господарства. Практично, відсутні праці в яких визначені та охарактеризовані педагогічні умови формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисципліни.

Виклад основного матеріалу. За словником-довідником з професійної педагогіки «педагогічні умови» розуміють як обставини, за яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей [2, с. 243; 3].

Федорова О.Ф. під педагогічними умовами розуміє сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм та матеріальних можливостей її здійснення, що забезпечують успішне вирішення поставленого завдання [4].

Манько В.М. педагогічні умови визначає як взаємопов'язану сукупність внутрішніх параметрів та зовнішніх характеристик функціонування, яка забезпечує високу результативність навчального процесу і відповідає психолого-педагогічним критеріям оптимальності [1, с. 153–161].

Ми під педагогічними умовами розуміємо сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів навчально-виховного процесу від реалізації яких залежить рівень сформованості фахової компетентності.

Для успішного забезпечення формування фахової компетентності в майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисциплін були визначені такі педагогічні умови (рис. 1). Вони забезпечують реалізацію змісту навчання, оптимізують форми, методи, підходи, технологію організації навчального процесу як цілісної педагогічної системи.

Сукупність педагогічних умов, забезпечення їх взаємозв'язку і співвідношення в них навчальних і виховних компонентів припускає протікання певних змістовних процесів, що взаємодіють між собою і визначають динаміку та зміст формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисципліни. В ході цих процесів проявляються, формуються і розвиваються ті необхідні фахові знання, вміння, здатності, професійно важливі якості, цінності та ставлення студента, які забезпечують їм можливість свідомо та адекватно оцінити свої професійні можливості, здатності і власне ставлення до майбутнього фаху та формування

фахової компетентності.

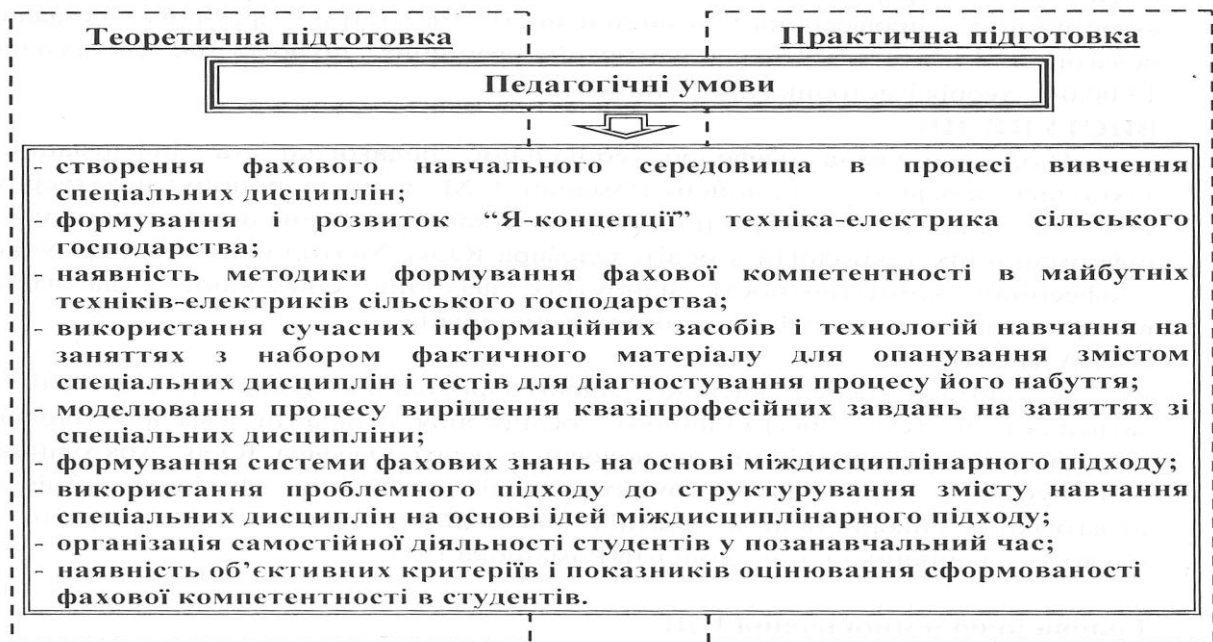

Рис. 1. Педагогічні умови формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисципліни

Отже, відбувається вплив на особистість студента, як на майбутнього суб'єкта фахової діяльності, в усіх її аспектах. Усі ці впливи не самостійні процеси, а мають представити єдиний процес, що протікає цілеспрямовано в створеному навчально-освітньому середовищі при творчому дотриманні обґрунтованих педагогічних умов.

Ці педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків сільського господарства вибрані нами не випадково. На їх системне, комплексне та послідовне визначення нас спонукали, з одного боку, такі обставини: результати опитувань студентів, педагогічних працівників і випускників ВНЗ I-II р.а., а з іншого – потреби практики аграрного виробництва компетентних випускниках.

Більш докладно охарактеризуємо педагогічні умови, які були запропоновані нами. Це:

- *створення фахового навчального середовища в процесі вивчення спеціальних дисциплін*: ця педагогічна умова передбачає активне залучення студентів до культури фахової поведінки та практичного мислення, які насамперед мають проявлятися в міжособистісній взаємодії, яка має місце в культурі діяльності та поведінці техніків-електриків. У зв'язку з цим студенти постійно мають знаходитися в середовищі майбутньої професії та майбутнього фаху, набути культуру мислення техніка-електрика. Додатково ця умова реалізується під час залучення майбутніх техніків-електриків до проведення конференцій, роботи в наукових гуртках, конкурсах, написання рефератів тощо;

- *формування і розвиток "Я-концепції" техніка-електрика*

сільського господарства: формування і розвиток “Я-концепції” техніка-електрика сільського господарства має розпочинатися з першого курсу, особливо під час викладання навчальної дисципліни “Вступ до спеціальності”. Студент має навчитися мислити як техник-електрик, бачити себе в цій галузі в ролі техніка-електрика, формувати культуру фахового мислення. Тут слід мати на увазі такий аспект, що “Я-концепція” формується у навчально-фаховому середовищі у ВНЗ I-II р.а., яка у майбутній фаховій діяльності буде механізмом саморегуляції суб’єкта фахової діяльності. Вона включає уявлення техніка-електрика як фахівця про себе, свої професійні та фахові інтереси, настанови, цінності, самоповагу як суб’єкта фахової діяльності, професійну впевненість у собі. Дана педагогічна умова реалізується на всіх заняттях, а також в години виховної роботи;

– *наявність методики формування фахової компетентності в майбутніх техніків-електриків сільського господарства*. Ця методика має ґрунтуватися, на засадах суб’єктно-діяльнісного підходу, оскільки “Суб’єктність людини в процесі праці не має бути порушена не тільки з моральної, етичної чи гуманістичної точок зору, але також з точки зору того факту, що ті працівники, які сприймаються суб’єктами, ефективно вирішують професійні завдання” [5, с.320];

– *використання сучасних інформаційних засобів і технологій навчання на заняттях зі набором фактичного матеріалу для опанування змістом спеціальних дисциплін і тестів для діагностування процесу його набуття*. Серед сучасних інформаційних засобів і технологій навчання особливе місце займає електронне навчальне середовище, використання якого разом з традиційними засобами навчання сприяє прискоренню темпів вивчення та запам’ятовування навчального матеріалу, здійсненню самоконтролю, розвитку пізнавальних інтересів;

– *моделювання процесу вирішення квазіпрофесійних завдань на заняттях зі спеціальних дисциплін*. Для формування справжнього фахового мислення та фахової культури у майбутніх техніків-електриків потрібно шляхом моделювання створювати різні типові та нетипові фахові ситуації, які максимально наближені до реальних умов фахової діяльності;

– *формування системи фахових знань на основі міждисциплінарного підходу*: ця педагогічна умова спрямована на те, щоб відійти від вузькопредметних знань і формувати систему фахових знань на основі проведення занять міждисциплінарного підходу. Вона реалізується під час вивчення всіх спеціальних дисциплін;

– *використання проблемного підходу до структурування змісту навчання спеціальних дисциплін на основі ідей міждисциплінарного підходу*. В цій педагогічній умові проблемний підхід використовується не тільки в межах однієї дисципліни, а в межах всіх спеціальних дисциплін. Реалізується на всіх видах занять під час вивчення спеціальних дисциплін;

– *організація самостійної діяльності студентів у позанавчальний*

час. Самостійна діяльність студентів в позанавчальний час – це один із основних резервів підвищення якості формування фахової компетентності майбутніх техніків-електриків. Сучасний розвиток вищої аграрної освіти ставить перед студентами нові вимоги до набуття фаху техника-електрика сільського господарства. Для цього необхідно збільшувати кількість і якість набутих знань, умінь і здатностей, які потрібно одержати та формувати в процесі професійної підготовки. З огляду на це педагогічні працівники аграрних ВНЗ I-II р.а. мають залучити кожного студента до систематичної самостійної роботи. Реалізація даної педагогічної умови активно відбувалося при виконанні самостійних завдань зі спеціальних дисципліни;

– наявність об'єктивних критеріїв і показників оцінювання сформованості фахової компетентності в студентів. Метою цієї педагогічної умови є досягти того, щоб кожен студент міг достатньо об'єктивно оцінити розвиненість своєї фахової компетентності, тобто об'єктивно оцінювати результати власної діяльності щодо досягнення часткових і загальних цілей фахової діяльності як технік-електрик, свій професійний рівень, позитивні професійно важливі й суб'єктивні якості і недоліки. Реалізація цієї умови відбувається під час проведення всіх навчальних заходів.

Висновки. Отже, під педагогічними умовами формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства в процесі вивчення спеціальних дисциплін ми розуміємо сукупність вимог, при додержанні яких забезпечується досягнення поставленої мети тобто підвищення ефективності процесу фахової підготовки людей з вищою освітою. **Подальшими напрямками наших досліджень** є визначення та обґрунтування педагогічних умов формування фахової компетентності для інженерів-механіків сільськогосподарського виробництва.

Список літератури

1. Манько В.М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В.М. Манько // Соціалізація особистості: зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – С.153–161.
2. Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А.В. Семенова]. – Одеса: Пальміра, 2006. – 272 с.
3. Стасюк В.Д. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі «школа – вищий заклад освіти»: дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / В. Д. Стасюк. – Одеса, 2003.
4. Федорова О.Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения / О. Ф. Федорова. – М. : Высшая школа, 1970. – 301 с.
5. Wilsz Jolanta. Teoriz pracy. Implikacje dla pedagogiki pracy / Jolanta Wilsz. – Krakow : Impuls, 2009. – 524 s.

В статье раскрыто методологическую сущность понятия «педагогические условия». Определены и охарактеризованы педагогические условия формирования профессиональной компетентности у будущих техников-электриков сельского хозяйства в процессе изучения специальных дисциплины.

Педагогические условия, техники-электрики, ВУЗ I-II уровня аккредитации, профессиональная компетентность, сельское хозяйство

The article describes the methodological essence of the concept of "pedagogical conditions." To ensure the successful formation of professional competence of future technicians, electricians agriculture in the study of special subjects by pedagogical conditions. They ensure the implementation of the training content, optimize forms, methods, approaches, technology, organization of educational process as an integrated educational system.

There have been characterized pedagogical conditions of professional competence of future technicians Electrical agriculture in the study of special subjects. The combination of teaching, and to ensure their relationship and value to their training and educational components involves certain content flow processes which interact and determine the dynamics and content of the formation of professional competence of future technicians, electricians agriculture in the study of special subjects. During these processes are formed and develop those necessary professional knowledge, skills, abilities, professionally important qualities, values and attitudes of students, providing them the opportunity to consciously and adequately assess their professional opportunities, abilities and their own attitude to the future profession and formation of professional competence .

Pedagogical conditions, equipment, electricity, universities and II RA, expertise agriculture.